

เรื่อง

ขอหารือการกำหนดเขตเลือกตั้งกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่าง

ที่ นร. ๐๕๐๑/๑๔๕๑

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ทำางวังหน้า กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอหารือการกำหนดเขตเลือกตั้งกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่าง

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

อ้างถึง (๑) หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท. ๐๓๑๔/๗๘๘๕

ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๖

(๒) หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร. ๐๕๐๑/๔๐๔๓

ลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๖

(๓) หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนมาก ที่ นร. ๐๕๐๑/๗๗๑

ลงวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย ระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกา ว่าด้วยการรับปรึกษาให้ความเห็นทางกฎหมาย
ของกรรมการร่างกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒

ตามหนังสือของกระทรวงมหาดไทยที่อ้างถึง ได้ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายพอสรุปได้ว่า

(๑) ในกรณีที่จะต้องจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างภายหลังที่บพเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๑ และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ สิ้นผลไปแล้วนั้น กระทรวงมหาดไทยมีความเห็นว่า การดำเนินการเลือกตั้งในส่วนที่เกี่ยวกับเขตเลือกตั้งจะต้องปฏิบัติตามมาตรา ๙๐ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย คือ ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง และในเขตกรุงเทพมหานครให้แบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็น ๓ เขต ใช้หรือไม่

(๒) หากจะต้องดำเนินการตาม (๑) แล้ว ในทางปฏิบัติเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครซึ่งจะต้องแบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็น ๓ เขตนั้น กระทรวงมหาดไทยจะมีอำนาจในอันที่จะแบ่งพื้นที่ของกรุงเทพมหานครออกเป็น ๓ เขตเลือกตั้งและกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทน

ราษฎรของกรุงเทพมหานครคนใดจากจำนวน ๓๖ คนใน ๑๒ เขตเลือกตั้งซึ่งมาจากการเลือกตั้งทั่วไปตามบทเฉพาะกาลเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งที่เท่าได้ในจำนวน ๓ เขตเลือกตั้งที่แบ่งใหม่ได้หรือไม่

โดยปัญหาเรื่องดังกล่าวนี้มีความสำคัญ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงได้จัดให้มีการประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมายเพื่อพิจารณาวินิจฉัย และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีหนังสือที่อ้างถึง (๒) ขอให้จัดส่งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวด้วยความแจ่มแจ้งอยู่แล้ว นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้วเห็นว่า โดยที่ระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกา ว่าด้วยการรับปรึกษาให้ความเห็นทางกฎหมายของกรรมการร่างกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๒๒ ข้อ ๙ (๓) กำหนดว่า กรรมการร่างกฎหมายจะไม่พิจารณาให้ความเห็นทางกฎหมายในเรื่องซึ่งการให้ความเห็นจะมีผลกระทบในทางการเมือง ซึ่งในเรื่องนี้คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) เห็นว่า เรื่องนี้จะมีผลกระทบในทางการเมือง เพราะข้อหารือของกระทรวงมหาดไทยนั้น แม้ว่าจะเป็นการพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับ “การกำหนดเขตเลือกตั้ง” สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่างลง (“เลือกตั้งซ่อม”) ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ตาม แต่การพิจารณาปัญหาดังกล่าวจะต้องพิจารณาไปถึงมาตรา ๑๐๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยด้วย และโดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรา ๑๐๔ วรรคสอง ได้กำหนดไว้มีความว่า ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่าง ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่มีสมาชิกในสังกัดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่แล้วจากการเลือกตั้งทั่วไป และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๙๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๙๕ ของรัฐธรรมนูญฯ ได้แก่บทบัญญัติที่กำหนดให้พรรคการเมืองที่สมาชิกจะเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งได้ ต้องเป็นพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกเข้าสมัครรับการเลือกตั้งทั้งหมดรวมกันไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดที่พึงมีในการเลือกตั้งครั้งนั้น บทบัญญัตินี้ได้เป็นประเด็นปัญหาข้อหารือของกระทรวงมหาดไทยตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท. ๐๓๑๔/๖๙๖๐ ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๒๖ ที่ว่า “พรรคการเมือง” ที่ไม่ส่งหรือส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งฯ ในการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๒๖ ไม่ถึงกึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะพึงมีได้นั้น จะต้องถูกยุบเลิกตามกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองหรือไม่ ซึ่งในปัญหานี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) ได้มีความเห็นว่า เป็นปัญหาที่จะมีผลกระทบในทางการเมือง และยังไม่พิจารณาให้ความเห็นในชั้นนี้ (หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่อ้างถึง (๓)) ดังนั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) จึงยังไม่พิจารณาให้ความเห็นในเรื่องนี้ เช่นเดียวกับปัญหาของกระทรวงมหาดไทยในเรื่องก่อน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงขอเรียนว่าให้กระทรวงมหาดไทยทราบถึงความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาดังกล่าวข้างต้น และหากกระทรวงมหาดไทยเห็นว่ามีความจำเป็นต้องมีการตีความ ก็ขอให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการตามระเบียบคณะกรรมการ

กฤษฎีกา ว่าด้วยการรับปรึกษาให้ความเห็นทางกฎหมายของกรรมการร่างกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๒๒
ข้อ ๙ วรรคท้าย คือ ขอให้คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมีมติหรือคำสั่งให้กรรมการร่าง
กฎหมายวินิจฉัยเรื่องนี้เป็นการภายในต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอมร จันทรมบูรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานเลขาธิการกรม

โทร. ๒๒๒๐๒๐๖-๙